

Zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému

Zákon prijatý Národnou radou 27. marca 1996 definuje zločinecký charakter komunistického režimu 1948-1989, odpor proti nemu bol legitímny, morálne oprávnený a je hodný úcty. Zastavuje sa do 1989 beh premlčania pre niektoré trestné činy a dopĺňuje sa zákon o súdnych rehabilitáciách.

125/1996 Z.z.

ZÁKON

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 27. marca 1996

o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému

Národná rada Slovenskej republiky, vedená snahou vyjadriť mimoriadnu úctu obetiam komunistického systému,

priznať im významný podiel na obnove slobody a demokracie,

uložiť do pamäti národa utrpenie a obeť tisícov občanov,

zamedziť, aby nikdy nedošlo k pokusom o obnovu totalitných systémov v akejkoľvek podobe, a

uvedomujúc si povinnosť vyrovnáť sa s komunistickým totalitným režimom, vyhlasuje, že Komunistická strana Československa a jej odnož Komunistická strana Slovenska sú zodpovedné za spôsob vlády v našej krajine v rokoch 1948-1989, a to najmä za cieľavedomé ničenie tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, za úmyselné porušovanie ľudských práv a slobôd, za justičné zločiny vykonané v politických procesoch, za teror vykonávaný proti nositeľom iných názorov, než aké zodpovedali učeniu marxizmu-leninizmu, za devastáciu hospodárstva, za zničenie tradičných princípov vlastníckeho práva, za zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry na politické a ideologické účely.

Národná rada Slovenskej republiky

vo vedomí, že komunistický režim a tí, ktorí ho aktívne presadzovali,

nedával občanom možnosť slobodne vyjadriť politickú vôľu, nútil ich verejne vyhlasovať svoj súhlas aj s tým, čo považovali za klamstvo a za zločin, a to prenasledovaním alebo hrozbou prezekúcie voči nim samotným i rodinám a blízkym,

porušoval základné princípy demokratického právneho štátu, medzinárodné zmluvy aj svoje vlastné zákony,

zneužíval na prenasledovanie občanov mocenské nástroje, a to najmä

- popravoval, vraždil a žalároval ich vo väzniciach a táborech nútených prác, pri vyšetrovaní a v dobe žalárovania používal brutálne metódy vrátane fyzického a psychického mučenia,
- zraňoval a usmrcoval občanov pri pokusoch o útek do cudziny,

- násilne zadržoval predstaviteľov, členov cirkví alebo náboženských spoločností v sústreďovacom tábore alebo im inak obmedzil ich osobnú alebo majetkovú slobodu (zákon č. 267/1992 Zb.),
- násilne vysťahoval občanov v akcii B (§ 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 319/1991 Zb.),
- zabraňoval im v práve slobodne vycestovať do zahraničia a taktiež vrátiť sa späť do svojej vlasti,
- zneužíval ich na výkon vojenskej služby v Pomocných technických práporoch na neobmedzenú dobu,
- na dosiahnutie svojich cieľov neváhal páchať zločiny, umožňoval ich beztrestné páchanie a poskytoval neoprávnené výhody a ochranu tým, ktorí sa na zločinoch a perzekúciách podieľali,
- spojil sa s cudzou mocnosťou a od roku 1968 udržiaval uvedený stav pomocou okupačných vojsk; dlhodobo prenasledoval občanov vedených na osobitných zoznamoch ("čierne listiny") spolu s ich rodinnými príslušníkmi,

sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

(1) Režim založený na komunistickej ideológii, ktorý rozhodoval o riadení štátu a osudoch občanov v bývalom Československu od 25. februára 1948 do 17. novembra 1989, bol odsúdeniahodný.

(2) Komunistická strana Československa, ako aj Komunistická strana Slovenska bola organizáciou, ktorá nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny, a to aj na ľudských právach a slobodách.

§ 2

(1) Odpor občanov proti komunistickému režimu, prameniaci v demokratickom presvedčení, prejavujúci sa odbojom, pomocou prenasledovaným alebo inou činnosťou vo vnútri štátu alebo v zahraničí samostatne alebo v spojení s demokratickou mocnosťou, bol legitímny, morálne oprávnený a je hodný úcty.

(2) Každému, kto bol komunistickým režimom nespravodlivo postihnutý, prispel k jeho pádu a k znovunastoleniu demokracie na Slovensku a nepodieľal sa na zločinoch komunizmu, patrí vďaka.

§ 3

Vo vstupnej hale Národnej rady Slovenskej republiky sa umiestni pamätná tabuľa s textom: "Účastníci protikomunistického odboja sa zaslúžili o pád komunistického režimu a o znovunastolenie demokracie na Slovensku. Patrí im za to vďaka."

§ 4

(1) Do premlčacej doby trestných činov, trestnosť ktorých nezanikla, sa nezapočítava doba od 25. februára 1948 do 29. decembra 1989, ak z politických dôvodov nezlučiteľných so

základnými zásadami právneho poriadku demokratického štátu nedošlo k právoplatnému odsúdeniu alebo k zbaveniu obžaloby.

(2) Z dôvodov uvedených v odseku 1 nezaniká uplynutím premlčacej doby ani trestnosť trestných činov podľa osobitného predpisu. 1)

-----
1) § 67a Trestného zákona.

§ 5

Súd na návrh zruší alebo zmierni trest uložený za trestný čin, na ktorý sa nevzťahuje rehabilitácia podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov, ak sa v priebehu konania preukáže, že konanie odsúdeného smerovalo k ochrane základných ľudských a občianskych práv a slobôd nie zjavne neprimeranými prostriedkami. Na účely tohto konania sa primerane použijú ustanovenia § 4 a nasl. zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii.

§ 6

Zmiernenie niektorých krívd spáchaných na odporcoch komunistického režimu a na osobách, ktoré boli postihnuté jeho perzekúciami, upraví osobitný zákon.

§ 7

Zodpovednosť a spoluzodpovednosť na spáchaných zločinoch je založená na zásade individuálnej zodpovednosti tých, ktorí sa trestných činov dopustili.

§ 8

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Michal Kováč v.r.
Ivan Gašparovič v.r.
Vladimír Mečiar v.r.